

การจัดการความรู้ของหมอฟันบ้านชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ของหมอฟันบ้านชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 1 ปี ประชากรที่ศึกษาคือ หมอฟันบ้านชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 คน โดยแยกเป็นกลุ่มของหมอไสยศาสตร์ หมอสมุนไพร และหมอดำเย การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นมาของการเป็นหมอฟันบ้านแต่ละคนมีพื้นฐานมาจากการเห็นประสบการณ์ของบรรพบุรุษ การเข้าร่วมพิธีกรรมและประเพณีต่างๆ ในเรื่องของการจัดการความรู้ของหมอฟันบ้านแต่ละคนพบว่า การแสวงหาความรู้ หมอฟันบ้านแต่ละคนมีการ สืบทอดความรู้มาจากบรรพบุรุษทางสายเลือด นอกจากนี้ความรู้บางส่วนยังได้แสวงหาจากผู้เฒ่า ผู้แก่และผู้รู้ในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ การสอบถามแลกเปลี่ยนความรู้กันในกลุ่มหมอ และใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบครูพักลักจำ การนำความรู้ไปใช้ของหมอฟันบ้านแต่ละคนนั้น หมอฟันบ้านจะใช้ความรู้ที่ตนเองมีนั้นช่วยเหลือและรักษาคนในชุมชนแฝงในรูปของวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ข้อห้ามและความเชื่อต่างๆ สำหรับการถ่ายทอดแบ่งปันความรู้ นั้น หมอฟันบ้านใช้กระบวนการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะของการบอกเล่า และการให้เข้าร่วมประสบการณ์จริง

การจัดการความรู้ในระดับกลุ่มพบว่าไม่มีการรวมกลุ่มของหมอฟันบ้าน หมอฟันบ้านทุกคนต่างคนก็ต่างทำ ต่างคนต่างรักษา เมื่อมีคนมาใช้บริการ ต่อเมื่อมีวิกฤตสุขภาพเกิดขึ้นเท่านั้นจึงจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้และปรึกษาหารือกัน การนำความรู้ไปใช้ของหมอฟันบ้านนั้น แฝงในรูปของวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ส่วนการถ่ายทอดแบ่งปันความรู้ นั้น ไม่มีการถ่ายทอดแบ่งปันความรู้ที่ชัดเจน

การจัดการความรู้ในระดับชุมชนของหมอฟันบ้าน มีการนำความรู้ไปใช้ของหมอฟันบ้านซึ่งแฝงในรูปของ วัฒนธรรม ประเพณี แต่มีแนวโน้มว่าจะมีบทบาทลดลงไป เพราะสภาพสังคมและวิถีชีวิตของชาวปกาเกอะญอที่เปลี่ยนแปลงไป มีความเจริญในด้านการศึกษาและการสาธารณสุข ซึ่งสวนทางกับลักษณะการถ่ายทอดความรู้แบบดั้งเดิมในระบบเครือญาติเป็นรุ่นต่อรุ่น ไม่มีการรวมกลุ่มของหมอฟันบ้าน ทำให้ความรู้ขาดการต่อยอด อีกทั้งยังขาดการสนับสนุน และการกระตุ้นจากองค์กรภาครัฐในท้องถิ่น องค์ความรู้ของหมอฟันบ้านชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ นั้นมีแนวโน้มที่จะขาดผู้สืบทอดและสูญหายไป ในที่สุด

This thesis titled “Knowledge Management of *Pga K'nyau* Folk Healer in Ban Chan Sub-district, Mae Chaem District, Chiang Mai Province” aims to study the way (methods) of managing knowledge of *Pga K'nyau* Folk Healer in Ban Chan Sub-district, Mae Chaem District, Chiang Mai Province

This is a qualitative research. The target population is 8 *Pga K'nyau* folk healers living in Ban Chan Sub-district, Mae Chaem District, Chiang Mai Province that classified into wich folk healer, socerer, herbal healer and midwife. The methods of gathering field data are structural and non-structural interview, observation, and group discussion. The period of gathering field data is for 1 year.

The studied show, in the process of being a healer, each healer had an experience of seeing or assisting his/her relative's medical practices, the traditional ceremony they have joined and tradition. In the individual case of knowledge management, in seeing and obtaining knowledge, they mainly get it from their relatives while learning with local knowledgeable people or teacher. The folk healers will use their knowledge to help and cure the people to be hidden in their life style, culture, tradition, prohibited and belief. In the way of transfer and sharing knowledge, folk healers will narrate and let the people join and see with their real experience.

In the group case of knowledge management, the study shows the folk healers don't be in group that means each folk healers their own job and helps their own patients. When the health crisis happen, they will ask, change their ideas and discussing to each other. Applying knowledge of folk healers is hidden in life style, culture and tradition, but transferring and sharing knowledge to new generation don't transfer and share clearly.

In the community group case of knowledge management, the applying of knowledge is hidden in culture and tradition, but it tends to lessen the role because the *Pga K'nyau*'s society and life style has changed. The education and public health has evolved that contrasted with the original education transfer to the relatives. There is no folk healers grouping so that's why the knowledge has ended and the local and public organization didn't give support. Knowledge of *Pga K'nyau* Folk Healer in Ban Chan Sub-district, Mae Chaem District, Chiang Mai Province tends to disappear and will loose.